

Nr 233.

Av herr Möller m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om lantarbetarnas bostadsförhållanden.

Statsmakternas åtgärder för att främja landets jordbruksnäring avse ju att medverka till en förbättrad ekonomisk ställning för jordbruksnäringens utövare, öppna nya försörjningstillfällen för ett större antal jordbrukare genom jordbruksnybildning eller genom utökning av för små och ofullständiga jordbruk samt att i övrigt på skilda områden så främja jordbruksnäringen, att brukarna av jorden kunna beredas en god och tillfredsställande bärning.

Man vill med dessa åtgärder hålla landsbygdens folk kvar vid jorden och motverka den alltjämt pågående inflyttningen till städer och industrisamhällen, en inflyttning, som under nu rådande förhållanden bidrager till att öka arbetslösheten och som medför tillfällig brist på arbetskraft för brådskande arbete vid jordbruket.

De som i första hand söka sig bort från jordbruket äro lantarbetarna, gifta såväl som ogifta. Det råder emellertid intet tvivel därom, att en stor del av dessa arbetare skulle stanna kvar vid sitt ursprungliga yrke, om de där kunde leva under mera drägliga förhållanden än vad som nu bjudes. En av orsakerna till vantrevnaden för jordbruksarbetarna är de ofta förekommande dåliga bostäderna. Under de senaste decennierna ha visserligen en del framsteg gjorts genom förbättring av arbetarbostäderna å en del större egendomar, så att dessa bostäder mera motsvara tidens krav, men ännu äro runt om i landet bristfälligheterna så betydande, att åtgärder till deras avhjälpande äro i hög grad påkallade.

När här berörda missförhållanden påtalas, söker visserligen vederbörande ofta komma ifrån de besvärande anmärkningarna genom att framhålla, att det beror på bostadsinnehavaren själv hurudan bostaden är. Detta kan vara riktigt, så vitt det rör sig om ordning och snygghet i hemmet, vilka tyvärr i många fall eftersättas av bostadsinnehavaren. Men oftast rör det sig dock om lägenheter, som i olika hänseenden äro så illa underhållna, att det inte är möjligt för den, som innehar bostaden, att åstadkomma någon hemtrevnad, även om de bästa avsikter i sådant avseende skulle förefinnas. Lantarbetarna själva understryka också kraftigt, då saken kommer på tal, behovet av bättre ordnade bostadsförhållanden. Och besöker man arbetsgivare, som varit nog framsynta att inse och erkänna detta behov, så inträffar det ofta att vad de först av allt önska visa den besökande, det är hur arbetarna bo. Även dessa arbetsgivare se alldeles visst främst på sina egna intressen. Fullgoda bostäder för arbetarna

är ett intresse, som sammanfaller med deras eget, och de ha också genom erfarenhet kommit underfund med, att det kapital, som nedlagts i nya eller förbättrade arbetarbostäder, fått en god placering.

När det gäller ogifta arbetare i husbondens kost äro bostäderna, åtminstone i södra Sverige, i regel sämre än de statavlönades. De inrymmas ofta i gårdens uthus och sakna i följd därav eldstäder. Huruvida det är hälsovådligt eller ohygieniskt att förse »drängstugorna» med värme från kreaturstallarna, skall det inte här diskuteras. Ett torde man dock kunna vara ense om, och det är, att någon verklig trivsel icke är möjlig att åstadkomma för de arbetare, som bo i dessa »drängstugor».

Lantarbetarnas bostadsförhållanden äro sådana, att de i icke ringa grad bidra till landsbygdens avfolkning. Med små medel och god vilja skulle emellertid en betydande förbättring härutinnan kunna åstadkommas. Alltför ofta saknas dock den goda viljan. Man finner i stället både ovilja, kortsynthet och bristande intresse hos arbetsgivarna för denna betydelsefulla angelägenhet. En förändring till det bättre sker därför också ytterst långsamt. Arbetarna förlora därigenom tron på att de själva någonsin skola få vara med om en bättre ordning. Detta har till följd att en del bli håg- och modlösa och resignera. Hos andra åter framväxer en stark längtan att komma bort från dessa otrevna och glädjefattiga bostadsförhållanden.

Denna bostadsfråga har, som förut framhållits, en sådan betydelse, att ett ingripande från samhällets sida icke kan anses vara obefogat. Visserligen kan, redan med nuvarande lagbestämmelser, de hälsovårdande myndigheterna ingripa och ålägga vederbörande bostadsägare att bättra brister, men detta sker endast i de enstaka fall, där husens vanvård är så uppenbar, att husen icke utan skada för dem som där bo vidare kunna användas för bostadsändamål. Det erfordras en effektiv bostadsinspektion. I en del landsting har redan en sådan inspektion beslutats, och den har efter sin tillkomst visat sig väl fylla sin uppgift. Men flestades har föga eller intet blivit åtgjort. Det är därför av vikt, att en undersökning av lantarbetarnas bostadsförhållanden, mot bakgrunden av ifrågavarande arbetares sociala standard, kommer till stånd.

Med hänvisning till det anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära undersökning rörande lantarbetarnas bostadsförhållanden och snarast möjligt framlägga för riksdagen de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 31 januari 1928.

Gustav Möller.

Olof Olsson.

Rickard Sandler.

A. J. Bårg.

Ernst Wigforss.